

Předsmrtné básně vietnamských buddhistických mníchů z doby Lý-Trần (9.-13.storočie)

Mgr. Ján Ičo

Oponentský posudek

Ve své disertační práci se Mgr. Ičo zabývá výzkumem předsmrtných básní pocházejících převážně z období vlády vietnamských dynastií Lý (1009-1225) a Trần (1225-1400), tedy z doby rozkvětu buddhismu ve Vietnamu, a to jak u dvora, tak mezi lidovými vrstvami. Jedná se o téma, kterým se dosud nikdo nezabýval, a - pokud je mi známo - ani ve Vietnamu není zatím zpracováno.

Disertační práce je rozdělena na dvě základní části. V první z nich autor charakterizuje předsmrtné básně a zařazuje je do kontextu vietnamské literatury v rámci literatur dálnovýchodních. V úvodu je stručně charakterizován vietnamský buddhismus včetně zakladatelů dvou čchanových škol ve Vietnamu. Vzhledem k době vzniku byly předsmrtné básně napsány v čínštině (*chữ Hán*). V této souvislosti se autor ve třetí kapitole stručně zmiňuje o procesu přejímání čínštiny (jak správně uvádí, týká se pouze severního Vietnamu, protože ve střední a jižní části se pod indickým vlivem používal spíše sanskrt) a písmech, v nichž byla vietnamská literatura psána později: jižních znacích (*chữ Nôm*), vytvořených na základě čínského písma ve 12. stol., a upravené latince (*chữ Quốc ngữ*), která vznikla v 17. stol. V této kapitole autor také předkládá otázku, kterou literární kruhy ve Vietnamu mohly oficiálně položit až po reformách *đổi mới* v r. 1986: je vůbec možné nejstarší literaturu, kterou psali Vietnamci čínsky a která vychází z čínské literární tradice, zahrnout do vietnamské literatury? Autor správně poukazuje na to, že v samotném Vietnamu zatím neexistuje na tuto otázku jednoznačná odpověď, nicméně se této problematice v poslední době věnuje v širší míře hanojský Ústav pro výzkum literatury v čínštině a písmu nom (*Viện nghiên cứu Hán Nôm*), kde měl autor možnost osobních konzultací.

Čtvrtá kapitola se týká autorství básní, pátá kapitola je věnována charakteristice primárního zdroje práce, kronice *Thiền uyển tập anh*. V dalších dvou kapitolách najdeme rozbor předsmrtných básní z hlediska formy, obsahu a vietnamského buddhistického kontextu. V této

souvislosti považuji za velmi zajímavou podkapitolu „Zahraničné myšlienkové vplyvy“, v níž autor velmi dobře doložil propojenost indického a čínského kulturního vlivu (s. 80-84) ve Vietnamu. Autor se zde odvolává na anglický překlad Maspérovy publikace vydaný v Bangkoku v r. 2002, bylo by však možná vhodné uvést, že kniha byla vydána ve francouzštině mnohem dříve (Maspéro, Georges: *Le Royaume de Champa*. Paris, Éditions G. van Oest 1928).

Druhou část práce tvoří komentovaná antologie vybraných básní; autor uvádí, že básně převzal jednak z kroniky *Thiền uyển tập anh*, jednak pro další doplnění používal antologii *Thơ văn Lý-Trần*, tập I-III, Hà Nội 1977, 1989, 1978 (Poezie doby Lý-Trần, díl I.- III.). Texty, které jsou řazeny chronologicky, jsou v práci uvedeny v čínštině, k nim je přiřazen autorův překlad do slovenštiny a dále jsou doplněny komentářem a odkazem na zdroje. V závěru autor potvrzuje danou hypotézu, že předsmrtné básně tvoří vzájemně propojený celek v rámci nejstarší čínsky psané vietnamské literatury.

Seznam použité literatury je velmi obsáhlý (s. 158-168) a z hlediska vietnamisty mohou konstatovat, že autor použil víceméně veškerou dostupnou literaturu k danému tématu. Práce obsahuje sedm příloh, které velmi dobře doplňují vlastní text práce. Pro vietnamisty (a také Vietnamce) je nesmírně cenná obsáhlá příloha se sinovietnamským přepisem a vietnamským překladem (s. 169-188); v současné době najdeme jen velice málo Vietnamců, kteří by dokázali číst v čínštině (s eliminací čínského vlivu – a především jazyka – začali už Francouzi v první polovině 20. století), proto je ve vietnamských antologiích nejčastěji uváděn originální čínský text (*chữ Hán*), pak sinovietnamský přepis (*phiên âm*), který je ale dnešním vietnamským čtenářům také téměř nesrozumitelný, dále překlad v moderní vietnamštině (*địch nghĩa*), v případě poezie pak ještě umělecké přebásnění (*địch thơ*). Jak autor velice správně podotýká, v takových případech pak může lehce dojít k významovému posunu oproti originálu.

Domnívám se, že svoji výbornou úroveň vietnamštiny autor prokázal jednak znalostí vietnamské buddhistické terminologie, jednak zajímavou přílohou Stručné životopisy vybraných mníchů (s.189-197). V této souvislosti bych jako vietnamistka uvítala, kdyby byl součástí práce také malý slovník použitých vietnamských termínů (příp. vlastních jmen), jeho absence však nesnižuje celkovou kvalitu práce. Po formální stránce lze ocenit, že práce neobsahuje téměř žádné chyby

ani překlepy (pokud mohu ve slovenštině posoudit), je psána velmi pečlivě; došlo však k drobné chybě ve stránkování (po s. 62 následuje s. 67).

Disertační práci Mgr. Jána Iča považuji celkově za velice zdařilou a přínosnou, protože se erudovaně zabývá tématem, které nebylo dosud zpracováno. Je zjevné, že práce je podložena dlouhodobým poctivým výzkumem dané problematiky. Předloženou disertační práci Mgr. Iča proto plně doporučuji k obhajobě.

V Lysé nad Labem dne 28.6.2012

Ú: